

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

Анотация. Розкрито сутність та етапи організації обліку оплати праці в бюджетних установах. Визначено законодавчі, нормативні й первинні документи організації обліку розрахунків з персоналом з оплати праці. Удосконалено облік оплати праці на підприємстві.

Аннотация. Раскрыта сущность и этапы организации учета оплаты труда в бюджетных учреждениях. Определены законодательные, нормативные и первичные документы организации учета расчетов с персоналом по оплате труда. Усовершенствован учет оплаты труда на предприятии.

Annotation. The essence and stages of keeping wages in budgetary institutions are highlighted. The legislative, regulatory and initial documents on accounting payments to staff are identified. Accounting of wages at an enterprise has been improved.

Ключові слова: система бухгалтерського обліку, бюджетна установа, організація оплати праці, розрахунки, контроль.

Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій та важливих соціально-економічних явищ. Тому облік праці та заробітної плати є одним із складів інших у системі обліку в бюджетній установі, який ведеться в обов'язковому порядку. Діяльність бюджетних установ є дуже різноманітною: соціальна сфера, управління державою та місцеве самоврядування, незалежне судочинство тощо. Оплата праці є найвагомішою складовою всіх видатків бюджетних установ, а їх облік є однією з найважливіших ділянок або напрямів облікового процесу. Бухгалтерський облік виплат працівникам у бюджетній сфері України є недосконалим і знаходиться у процесі реформування. Проблемою організації оплати праці є недостатня автоматизація даної ділянки обліку та відсутність частини додаткових реквізитів у первинних документах з оплати праці.

Дана проблема розглядалась у працях таких провідних вчених і практиків України, як: Бутинець Ф. Ф., Голов С. В., Івахненко С. В., Кужельний М. В., Мельник Т. Г., Свірко С. В., Труфен А. О., Шульга Н. В. та ін.

Мета дослідження полягає у розкритті сутності та організації оплати праці в бюджетних установах та запропонованні напрямів удосконалення звітності з обліку праці в бюджетних установах.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 132 "Виплати працівникам" (далі – НП(С)БО № 132) встановлено методичний фундамент для створення в бухгалтерському обліку інформації щодо виплат за роботу та послуги виконані працівниками [1].

Відповідно до НП(С)БО № 132, виплати працівникам діляться на три групи:

1) поточні виплати: заробітна плата за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці; виплати за невідпрацьований час (відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час); премії та інші заохочувальні виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу тощо;

2) виплати при звільненні. Зобов'язання щодо яких визнається у разі, якщо суб'єкт державного сектору має невідмовне зобов'язання звільнити працівника або кількох працівників до досягнення ними пенсійного віку або надавати виплати при звільненні згідно із законодавством, контрактом чи іншою угодою;

3) інші виплати працівникам, зокрема матеріальна допомога, визнаються зобов'язанням у звітному періоді, якщо робота, виконана працівниками у цьому періоді, дає їм право на отримання таких виплат.

Облік праці та розрахунків із заробітної плати є одним із головних напрямів облікового процесу бюджетних установ. До завдань обліку праці та її оплати слід зарахувати:

- контроль за дотриманням штатної дисципліни та раціональним використанням робочого часу;
- правильне обчислення витрат робочого часу та облік праці;
- правильне обчислення заробітної плати та утримання з неї;
- здійснення своєчасних і достовірних розрахунків із заробітної плати;
- контроль за використанням фонду заробітної плати;
- забезпечення споживачів інформацією про працю і заробітну плату [2].

Згідно із Законом України "Про оплату праці", умови та розміри оплати праці працівників установ та організацій, що фінансуються з бюджету, визначаються Кабінетом Міністрів України [3].

Особливостями організації заробітної плати в бюджетних установах є застосування Єдиної тарифної сітки. Вона встановлює, що кожного року розмір окладу (ставки) такого працівника визначається на рівні законодавчо визначеного розміру мінімальної заробітної плати. Тарифна сітка включає в себе від 1 до 25 тарифних розрядів, за якими здійснюється нарахування заробітної плати [4].

Для обліку розрахунків з оплати праці застосовується рахунок 66 "Розрахунки з оплати праці", який є пасивним, балансовим та розрахунковим.

На рахунок 66 "Розрахунки з оплати праці" ведеться узагальнення інформації про розрахунки з персоналом, який належить як до облікового, так і до необлікового складу підприємства з оплати праці (за всіма видами заробітної плати, премій, допомоги тощо), а також розрахунки за не одержану персоналом у встановлений термін суму з оплати праці (розрахунки з депонентами) – рахунок 671.

За кредитом рахунку 66 "Розрахунки з оплати праці" відображається нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога з тимчасової непрацездатності, інші нарахування, за дебетом – виплата заробітної плати, премії, допомоги тощо, а також суми утриманих податків, платежів за виконавчими документами, вартість одержаних матеріалів, продукції та товарів у рахунок заробітної плати й інші утримання із сум оплати праці персоналу [5].

Аналітичний облік розрахунків із персоналом здійснюється за кожним працівником, видами виплат та утримань. Сума всіх нарахувань заробітної плати за кожним аналітичним рахунком (тобто за кожним працівником) дорівнює кредитовому обороту синтетичного рахунку 66 за звітний місяць, тобто сумі нарахованої заробітної плати за відділом та за підприємством у цілому.

За рік для відображення повної ситуації на підприємстві в органи державної статистики всі підприємства подають такі форми державної та статистичної звітності з праці:

№ 1-ПВ (термінова, місячна) "Звіт з праці";

№ 1-ПВ (термінова, квартальна) "Звіт з праці";

№ 3-ПВ (термінова, піврічна) "Звіт про використання робочого часу";

№ 6-ПВ (річна) "Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання".

Форма 6-ПВ (річна) "Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання" складається з трьох розділів: розділ I – "Кількість працівників за якісним складом на 31 грудня звітного року"; розділ II – "Підготовка кадрів"; розділ III – "Підвищення кваліфікації".

Форма 6-ПВ містить чимало показників, а саме: облікову кількість штатних працівників; кількість працівників, що мають вищу освіту; кількість працівників, що отримують пенсію. Дані цієї форми включають показники лише штатних працівників, що не дає змоги доцільно оцінити склад та якість працівників.

Відображення загального якісного складу працівників та їх професійного навчання можна покращити за допомогою вдосконалення форми 6-ПВ (річна) "Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання".

Для відображення сумісників можливо розробити новий розділ форми "Кількість та розподіл окремих категорій працівників за стажем та якісним складом станом на 31 грудня". У цьому розділі необхідно вказати кількість працівників, що працюють за сумісництвом, та розмежувати їх за: віком, освітою та стажем роботи.

Також одним із напрямів удосконалення процесу обліку оплати праці є комп'ютеризація робіт за оплати праці. Але більшість бюджетних установ продовжують використовувати традиційну ручну або частково автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку, яка не дозволяє систематизувати дані обліку та відображати їх синхронно в одній базі даних.

Основні переваги комп'ютерної форми бухгалтерського обліку такі:

одному журналу хронологічного запису відповідає багато регістрів систематичного запису;

накопичення та багаторазове використання облікових даних;

один синтетичний рахунок – багато аналітичних рахунків; кількість рахунків аналітичного обліку залежить від цілей, поставлених керівництвом перед обліком, і нічим не обмежуються;

автоматичне отримання інформації про відхилення від встановлених норм, нормативів, завдань тощо;

отримання звітних показників в інтерактивному режимі;

автоматичне формування всіх облікових регістрів і форм звітності на основі даних, відображених у системі рахунків [6].

Основними напрямами організації обліку праці та її оплати мають бути: правильна організація обліку особового складу та робочого часу, нарахування заробітної плати, суворе дотримання законодавства про оплату праці, точні та своєчасні розрахунки з оплати праці.

Для вдосконалення процесу обліку оплати праці необхідно здійснити автоматизацію обробки інформації в бюджетних установах, що дозволить підняти рівень організації праці в сфері управління, дасть можливість значно зменшити витрати часу на обчислення та розрахунки; сприятиме впровадженню раціональних форм первинних документів, та підвищенню оперативності та достовірності інформації.

Наук. керівн. Євфремова Л. В.

Література: 1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 132 "Виплати працівникам" у державному секторі від 26.01.2012 р. № 121/20434 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрану. 2. Чадченко О. С. Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах / О. С. Чадченко // Управління розвитком. – 2012. – № 10. – 193 с. 3. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрану. 4. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 р. № 1298 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрану. 5. Тонконог Т. Ю. Особливості системи оплати праці працівників бюджетної сфери та напрямків її удосконалення : підручник / Т. Ю. Тонконог. – Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2010. – 198 с. 6. Нестеренко Ж. К. Особливості організації оплати праці в бюджетних установах та необхідність її комп'ютеризації / Ж. К. Нестеренко // Сталлий розвиток економіки. – 2012. – 262 с. 7. Старченко Н. М. Удосконалення методики обліку виплат працівникам в бюджетних установах / Н. М. Старченко // Економічні науки. – 2012. – 284 с. 8. Власюк Г. В. Організація облік та вдосконалення звітності з оплати праці в бюджетних установах / Г. В. Власюк // Довідник економіста. – 2010. – 168 с. 9. Кузнецова Т. В. Основи організації і обліку оплати праці в бюджетних установах / Т. В. Кузнецова // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2010. – 189 с.